

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1935.

Andra kammaren.

Nr 37.

Tisdagen den 28 maj.

Kl. 12 på dagen.

§ 1.

Justerades protokollen för den 21 och den 22 innevarande maj.

§ 2.

Föredrogos, men bordlades åter konstitutionsutskottets memorial nr 20, statsutskottets utlåtanden nr 135—142, bevillningsutskottets betänkanden 53—59, bankoutskottets utlåtanden och memorial nr 65—71, första lagutskottets utlåtanden nr 50 och 51, andra lagutskottets utlåtanden nr 29—35 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 79—82.

§ 3.

Ordet lämnades härefter på begäran till herr **förste vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte besluta, att bankoutskottets utlåtanden nr 69 och 70 uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden på morgondagens föredragningslista.

Denna hemställan bifölls.

§ 4.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från statsutskottet:

nr 236, i anledning av väckt motion angående ersättning av statsmedel för skada, ådragen vid fullgörande av medborgerlig förpliktelse enligt brandstadgan m. m.;

nr 255, i anledning av väckta motioner om tillgodoräkning av tjänstgöring såsom vaktmästare hos riksdagen vid placering i löneklass hos verk och inrättningar, som tillhöra statsförvaltningen; och

nr 259, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.; samt

från sammansatta stats- och första lagutskottet:

nr 260, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av landsfogdebefattningarna; och

nr 261, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ersättning av statsmedel för skada vid biträde åt ordningsmakten m. m.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden och memorial:

nr 143, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen samt anslag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden jämte i ämnet väckta motioner;

nr 144, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 145, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en lånefond för lantarbetarbostäder; och

nr 146, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om ändrade grunder för rundradioverksamheten; samt

första lagutskottets utlåtande, nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ungdomsfängelse m. m. ävensom en i ämnet väckt motion.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Norsell* under 3 dagar fr. o. m. den 30 maj.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.8 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Onsdagen den 29 maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 23 innevarande maj.

§ 2.

I samband med riksdagens 500-års-jubileum ankomna telegram upplästes nu — i förekommande fall i översättning —, så lydande:

Köbenhavnhof, 28/5 1935.

Riksdagens formand, Stockholm.

Jeg udtaler mine bedste ønsker i anledning af jubilæet.

Christian r.

Bryssel.

Herr talmannen i den svenska riksdagens andra kammare, Stockholm.

Den svenska riksdagen går dessa dagar att högtidlighålla 500-årsdagen av sin tillblivelse. Vid detta tillfälle gläder sig den belgiska representantkammaren att få förena sig i de hyllningar, som ägnas den stora svenska parlamentariska institutionens lysande insats i det lagstiftande arbetet och att få tillönska densamma en icke mindre lång och välsignelserik framtid. Den belgiska kammaren beder den svenska riksdagens andra kammare att mottaga dess varma lyckönskningar och innesluter däri även den svenska nationen, till vilken den belgiska och dess kungapar äro fästade med känslor och band av synnerlig tillgivenhet och sympati.

För den belgiska representantkammaren, dess sekreterare *Bouchery, Amelot, van Belle, von Hoeck, Housiaux*, dess president *Jules Poncelet*.

Telegram från premiärminister *MacDonald* till statsminister P. A. Hansson: Det är mig ett sant nöje att i engelska regeringens namn till Eder framföra våra hjärtligaste lyckönskningar till den svenska riksdagen, som under 500 år gjort den konstitutionella frihetens sak så värdefulla tjänster.

Talmannen Sävström, Riksdagen, Stockholm.

Jag har äran att i den polska folkförsamlingens namn till Eder framföra de bästa välönskningar i anledning av den 500-årsfest, vilken nu firas av riksdagen, som under sin ärorika tillvaro ständigt verkat för Sveriges storhet och lycka.

*Folkförsamlingens marskalk**D:r K. Switalski.*

Wien. Förbundslagstiftningskammaren.

Andra kammarens talman, Riksdagen, Stockholm.

I den österrikiska förbundsdagens såväl som i mitt eget namn beder jag såsom dess president att få uttala mina uppriktigaste lyckönskningar till den svenska riksdagens innevarande jubileum.

Rudolf Hoyos.

Telegram till ordföranden i styrelsen för Riksdagens interparlamentariska grupp, J. Bergman:

Hav godheten framföra till svenska riksdagen Interparlamentariska unionens lyckönskningar med anledning av 500-årsminnet och dess välönskningar för Sveriges fria författningsinstitutioner.

Carton de Wiart.

President.

Boissier.

Generalsekreterare.

Skanör, 28/5 1935.

Riksdagen, Stockholm.

Staden Skanör med Falsterbo bringar riksdagen sin värdsamma hyllning vid 500 årsjubileet.

Ragnar Elg.

Erik Torslow.

Härnösand, 27/5 1935.

Talmannen, Riksdagens 1 Kammare, Stockholm.

Härnösands Stadsfullmäktige frambär sina hjärtliga lyckönskningar med anledning af riksdagens 500 års jubileum.

Stadsf. Ordf.

Sveriges Landstormsföreningars Centralförbund sänder Riksdagen sina lyckönskningar på bemärkelsedagen.

Stockholm den 28 maj 1935.

J. Nauckhoff,

Centralförbundets ordförande.

G. Lindström.

Verkställande utskottets ordförande.

H. Holmquist.

Centralförbundets sekreterare.

Chicago Ill., 28/5 1935.

Sveriges riksdag, Stockholm.

Mottag vår enkla hyllning på jubileumsdagen.

Föreningen Hälsingarna.

Ordet lämnades härefter på begäran till herr **förste vice talmannen**, som anförde: Herr talman! Jag anhåller, att kammaren behagade besluta uppdraga åt herr talmannen att besvara de telegram, som kammaren haft glädjen att få mottaga.

Denna hemställan bifölls.

§ 3.

Föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden och memorial nr 143—146 samt första lagutskottets utlåtande nr 52.

§ 4.

Vidare föredrogos vart efter annat:

bankoutskottets utlåtanden:

nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldighet att inlösa av banken utgivna sedlar med guld; och

nr 70, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 13 § andra stycket lagen för Sveriges riksbank den 30 juni 1934 och av §§ 9 och 17 lagen om rikets mynt den 30 maj 1873;

samt statsutskottets utlåtande, nr 127, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till pressattachéer.

Kammaren biföll vad utskotten i dessa utlåtanden hemställt.

§ 5.

Till avgörande förelåg härpå statsutskottets utlåtande, nr 128, i anledning av väckta motioner om anslag till svensk-internationella pressbyrå. *Ang. svensk-internationella pressbyrån.*

Uti tvenne likalydande motioner, väckta, den ena, nr 7, inom första kammaren av herrar *Roos* och *K. A. S. Nylander* och den andra, nr 21, inom andra kammaren av herrar *Lithander* och *E. Nylander*, hade föreslagits, att riksdagen ville besluta dels att för innevarande budgetår tillerkänna svensk-internationella pressbyrån ett anslag av 15,000 kronor, att uppföras i tilläggsstat till budgeten, och dels att för budgetåret 1935/1936 anslå för byråns verksamhet enahanda belopp, att uppföras i samma års budget.

Utskottet hemställde, att förevarande motioner icke måtte av riksdagen bifallas.

Reservation hade emellertid avgivits av herrar *Johan Bernhard Johansson*, *Bergqvist*, *Borell*, *Tham*, *Magnusson* i Skövde, *Holmgren* och *Persson* i Fritorp, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av ovanberörda motioner, till svensk-internationella pressbyrån i riksdagen för budgetåret 1935/1936 under tredje huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 15,000 kronor.

Sedan utskottets hemställan föredragits, yttrade:

Herr Lindman: Herr talman! Det kan måhända synas, som om det ärende, som behandlas i det föreliggande utskottsbetänkandet, icke är av någon stor betydelse. Många anse måhända detta. För min del kan jag dock icke dela denna uppfattning, och jag kan därför icke heller finna det vara berättigat av utskottet att avstyrka det i de väckta motionerna begärda anslaget till svensk-internationella pressbyrån. Jag hyser nämligen den meningen, att det för ett land, för vårt land, för Sverige, är av väsentlig betydelse, att meddelanden kunna spridas utöver världen i pressen för att därigenom låta främmande folk få kännedom om vårt industriella och vårt kulturella liv och om våra övriga institutioner och förhållanden. Man kan visserligen påstå, att detta i alla fall sker i den mån den utländska pressen har representanter i vår huvudstad, som fournera sina resp. tidningar med upplysningar, men det måste å andra sidan vara av stor betydelse att ha en ordnad verksamhet för regelbunden upplysningstjänst i utlandet.

Svenska exportföreningen har framhållit, att det för exportindustrien har stort värde, om dess angelägenheter kunna framhållas i den utländska pressen,

Ang. svensk-internationella pressbyrån. (Forts.)

och var och en, som har den minsta kännedom om de svårigheter, med vilka svensk exportindustri i dessa tider kämpar, måste säga sig, att allt vad som kan göras för att stödja och stärka denna industri i dessa brydsamma förhållanden måste vara av stort värde. Man kan då måhända invända, och jag har hört den invändningen göras, att om denna verksamhet är av så stort värde för exportindustrien, bör också denna exportindustri själv sköta om saken och betala kostnaderna själv. Så har emellertid redan skett i stor utsträckning. Exportindustrien har nämligen efter vad som framgår av betänkandet betalat över 28,000 kronor, men dessa medel ha icke varit tillräckliga utan byrån behöver ytterligare bidrag.

Men, herr talman, denna verksamhet har icke betydelse enbart för exportindustrien, utan den är av väsentlig betydelse även på en mängd andra områden. Byrån skall också sprida kännedom om Sveriges kulturella förhållanden och om Sverige såsom turistland. Sistnämnda propaganda kan säkerligen inbringa landet ofantligt mycket mer än de 15,000 kronor, som det här är fråga om att lämna såsom statsbidrag.

Vid genomläsandet av utskottets betänkande har jag funnit, att kommerskollegium mycket livligt understött framställningen i fråga. Kommerskollegium torde väl vara det ämbetsverk, som framför allt har att vaka över dessa angelägenheter och som följaktligen bör ha kännedom om vad som är lämpligt och nyttigt att göra.

Statsutskottets majoritet har endast, såvitt jag kunnat finna, haft två erinringar att göra. Den första är för övrigt knappast någon erinran utan snarare ett meddelande, nämligen att denna byrå har begärt anslag av lotterimedel hos Kungl. Maj:t men fått denna begäran avslagen. Detta kan naturligtvis icke hindra riksdagen att lämna ett anslag, ty lotterimedlen ha ju, som vi alla veta, en begränsad omfattning och skola användas för många andra ändamål. De äro icke obegränsade och kunna icke användas för vilka ändamål som helst. Detta meddelande av utskottet kan således icke innebära någon anmärkning mot förslaget.

Därefter kommer emellertid utskottet till det, som väl skall vara huvudskälet för dess avslagsyrkande, nämligen att det för närvarande pågår en utredning, som delvis står i samband med det nyss avgjorda ärendet om pressattachéer och som även skall upptaga till prövning frågan om hur den verksamhet skall ordnas, som nu handhas av svensk-internationella pressbyrån, och om den bör övertagas av någon officiell myndighet. Herr talman! Låt mig säga, att utredningar alltid äro bra att ha till hands! Vill man något, så begär man en utredning, och vill man icke något, så säger man, att en utredning pågår och därför skall man icke göra något! Den omständigheten att en utredning pågår, bör emellertid icke få hindra, att de 15,000 kronor, som nu begäras, beviljas av riksdagen, så att pressbyråns verksamhet må kunna upprätthållas under nästkommande budgetår. I annat fall kan man ju riskera, att verksamheten måste nedläggas, innan den pågående utredningen har hunnit fullbordas.

Det synes mig vara en angelägenhet av vikt, att byråns verksamhet upprätthålles, och när nu reservanterna ha föreslagit, att någon retroaktivitet icke skall komma i fråga utan att anslaget endast skall utgå för budgetåret 1935/1936, ber jag, herr talman, för min del att få yrka bifall till den vid betänkandet fogade reservationen.

I detta anförande instämde herrar *Nylander, Lithander, Ossbahr* och *Holmgren*.

Ang. svensk-internationella pressbyrån. (Forts.)

Herr **Törnkvist** i Karlskrona: Herr talman! Såsom den föregående ärade talaren erinrat om och kammarens ledamöter läst i föreliggande betänkande, har statsutskottet icke kunnat tillstyrka den motion, som väckts rörande understöd åt den i motionen och betänkandet omnämnda pressbyrån.

Det är ju så, att det ärende, som nyss förut klubbats av talmannen, rör utrikesdepartementets organisering av utrikestjänsten. Såsom framgår av regeringens framställning under tredje huvudtiteln under rubriken »Upplysningsverksamhet i utlandet om Sverige» pågå inom utrikes- och ecklesiastikdepartementen förberedelser för en rationell organisation och utvidgning av denna upplysningsverksamhet. Enligt vad jag förvissat mig om, och vilket även är känt för utskottet, komma dessa förberedelser, sedan riksdagen fattat beslut rörande oformålade ärende, att omedelbart leda till därmed avsedda organisatoriska åtgärder. Det är meningen att åstadkomma sådan reda i den från Sverige utgående upplysningstjänsten, att den samordnas på för varje område — det kulturella, det ekonomiska, det turistiska — lämpliga och ansvariga organ, för att genom sådan målmedveten koncentration stärka effektiviteten och undvika, att olika organ ingripa på varandras områden med därav följande dubbelarbete och minskad verkan. Såsom synes skall en nämnd bildas, i vilken skola sitta representanter för alla de centrala, kulturella, industriella, ekonomiska och turistiska institutioner, vilka direkt eller indirekt deltaga i eller äro av vikt för ifrågavarande upplysningsverksamhet. Genom ett verkställande utskott och ett universitets- eller lektoratsutskott skall nämnden samverka med de utförande organen, i främsta rummet utrikes- och ecklesiastikdepartementen.

Med den upplysningsverksamhet i utlandet om Sverige, till vilken riksdagen sedan år 1919 beviljar anslag under tredje huvudtiteln, avses icke vare sig affärsbetonad reklam eller pådrivande propaganda, utan därmed avses en verksamhet, som har till ändamål att i främmande länder sprida rent sakliga upplysningar om vårt land och förhållandena på vårt samhällslivs skilda områden. Sådan upplysningsverksamhet har i våra dagar blivit ett statsintresse av mycket stor betydelse. Insikten härom har blivit allmän, vilket framgår därav, att numera i de flesta länder åtgärder vidtagits för att i en eller annan form bevaka detta intresse, och staten har därvid i allt större utsträckning ställt sig bakom arbetet. Senast har England funnit sig böra bilda en central organisation för detta ändamål, väsentligen efter samma linjer som den föreslagna svenska.

Och icke endast det; från att tidigare härför ha väsentligen använt den enskilda företagsamheten, det enskilda initiativet, har man nu kommit dithän, att i de flesta länder denna upplysningsverksamhet ledes av hel- eller halvstatliga organ eller kontrolleras av sådana. Erfarenheten, icke minst under världskriget, har nämligen visat, att under nuvarande förhållanden en sådan verksamhet för att vara effektiv för det allmänna landsintresset måste organiseras systematiskt, metodiskt, för kontinuitet och permanens. Den enskilda verksamheten i den utåtriktade upplysningens tjänst är i många avseenden synnerligen värdefull och bör få bibehålla sin frihet, endast begränsad av samhällsintresset, samt stödjas, där efter granskning så befinnes lämpligt. Men den är i regel beroende av tillfälligheter, icke sällan av personliga intressen, som icke alltid sammanfalla med det allmännas, och medför alltför ofta stora utgifter och ansträngningar, som bära föga frukt, samt dubbelarbete i saknad av en central sammanhållande och i permanens metodiskt verkande organisation, som kan tillvarata och utnyttja sådana resultat och koordinera olika strävanden i likartat syfte.

Ang. svensk-internationella pressbyrå. (Forts.)

I Sverige har tendensen varit av samma innebörd som i andra länder. När det vid unionsbrottet visade sig, att Sverige icke åtgjort något för att intressera opinionen i andra länder, medan norrmännen lång tid i förväg genom utsända ombud och genom att draga ledande utländska tidningsmän till Oslo arbetade på att upplysa folkmeningen och med denna påverka regeringarna, ingrepo enskilda, sammansköto medel och anställde med regeringens bifall pressagenter i ett antal ledande länders huvudstäder. Några år senare skapades i svenska utrikesdepartementet ett särskilt organ för pressärenden, den s. k. pressavdelningen. Vid denna tid var det belopp, som enskilda sammanskjutit för den svenska pressbevakningen i utlandet, uttömt, men pressagenterna fingo bestå och betalades från hemliga medel. Detta pågick, till dess riksdagen år 1919 på organisationskommitténs av regeringens godkända och framlagda förslag beslöt stärka pressorganet i utrikesdepartementet och lämna ett öppet anslag till upplysningsverksamheten i utlandet om Sverige, som skulle utföras av detta organ. Sedan dess har detta alltmera utvecklats till en central för den allmänna upplysningsverksamhet, som det är fråga om. Denna karaktär av statlig angelägenhet har ytterligare preciserats därigenom, att i förordningen och instruktionen för beskickningar och konsulat påbjudes såsom en av deras uppgifter att sprida upplysning om Sverige. Senaste riksdag har gått ett steg ytterligare i samma riktning genom att anslå medel till Svenska Trafikförbundet för turistupplysningen i utlandet, som helt naturligt bildar en särskild gren av den allmänna upplysningsverksamheten, och därmed samt genom att i förbundets styrelse kontrollera medlens användning och trygga samverkan med andra institutioner och organ, som syssla med likartad verksamhet, erkänt, att detta är ett statsintresse. Dessutom anlitas staten i regel, närhelst det gäller att deltaga i utställningar, kongresser och andra företag, vilka avse ett mellanfolkligt utbyte av andliga värden, som bidrager att sprida kunskap om Sverige i främmande länder, ehuru frånvaron av koordination och centralisering hittills i avsevärd grad försvärat ett rationellt utnyttjande av de resurser, som härför stå till buds.

Ett av de grundläggande villkoren för att man med den föreliggande organisationen och utvidgningen av denna upplysningsverksamhet skall nå avsedd effektivitet måste vara, att koordinationen och den rationella fördelningen av funktioner icke brytes därigenom, att staten genom offentliga anslag ställer sig bakom, utanför den ansvariga organisationen stående enskilda företag, vilka uppgiva sig skola tjäna samma syften som dem, denna organisation inriktas på. Det synes utomordentligt viktigt, att man en gång för alla godkänner den grundsatsen, att statliga medel för upplysningstjänst i utlandet om Sverige icke böra tilldelas andra institutioner eller företag än sådana, som stå under ansvarig kontroll. Ty det är väl att märka, att ett statligt anslag innebär ett statligt ansvar, eller med andra ord, att de åtgärder, det enskilda, i detta fall företaget, vidtager på det synnerligen ömtåliga område, som presspropaganda bildar, återfalla på staten. Erfarenheten visar, att man härvidlag i samhälleligt intresse måste iakttaga den yttersta försiktighet.

Jag tror, att jag kan säga, att de här av mig utvecklade grundsatserna varit vägledande för statsutskottet, då utskottet, i samband med det att utskottet tillstyrkt en organisering av utrikesdepartementets utrikestjänst, d. v. s. upplysningsverksamheten i utlandet, icke velat gå med på att driva fram ett alldeles nytt privat organ såsom konkurrent till staten i fråga om denna verksamhet. Motionärerna ha i det stycket knappast valt det lämpligaste tillfället för att göra sin framstöt, ty redan i årets statsverksproposition under tredje huvudtiteln signalerades det och uttalades, vad regeringen i det fallet hade

Ang. svensk-internationella pressbyrå. (Forts.)

för planer. Det bör väl, herr talman, knappast kunna komma i fråga att slå in på den vägen att just nu, efter det beslut, som jag erinrat om, och som talman-
nen klubbat under nästföregående punkt, ikläda staten en årlig utgift, knuten
till ett privat företag, som icke förut gjort sig gällande, men som visserligen
hos Kungl. Maj:t begärt medel och fått avslag. Det kan knappast vara rik-
tigt handlat att i detta sammanhang bifalla motionen. Det är knappast heller
riktigt, att man bifaller reservanternas förslag, som innebär en tudelning av
motionärernas yrkande, utan jag hemställer, herr talman, att med detta få
yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Kilbom: Jag tror, herr talman, att herr Lindman har rätt, då han
gör gällande, att spridning av kännedom om Sverige i den utländska pressen
har betydelse för vår export- och annan industri. Den, som har besökt olika
utländska stater, måste konstatera, att den svenska reklamen är både bristfällig
och valhänt. Se bara på turistreklamen! Jag hade inom parentes sagt tillfälle
att för någon vecka sedan, då riksdagen behandlade den frågan, framhålla,
att vi för vår del icke ville vara med om det sätt att ordna denna reklam, som
det då var fråga om. Detta innebär emellertid icke, att vi äro motståndare till
reklamen som sådan. När man på järnvägsstationer och andra platser, där
mycket folk brukar samlas, tar del av den utländska propagandan, skall man
finna, att antingen saknas svensk sådan eller, om svenska affischer finnas,
är det maximum en svensk på tio utländska från exempelvis Norge och andra
turistländer. Vidare äro våra affischer gjorda på ett sådant sätt, att de ofta
varken konstnärligt eller i reklamhänseende ha nämnvärt värde.

Är det så, att man har tillfälle höra utlänningarnas uppfattning om de me-
toder, som användas från svensk sida för att sprida kunskap om förhållandena
i vårt land, blir man många gånger förfärad. Jag hade i fjol sommar besök
av en god vän, som är professor vid Sorbonne och som kommit hit i avsikt att
skriva en artikel om Sverige. Han hade fått sitt intresse väckt närmast på
grund av debatten i befolkningsfrågan. Vi sprungo omkring i skilda institu-
tioner, och fastän det visade sig rätt svårt, lyckades vi slutligen få tillsammans
en del material, ehuru endast på svenska språket, som mannen i fråga icke
kunde. När han kom tillbaka till Frankrike efter en rundresa i Europa, med-
delade han, att han hade försökt få detta material något så när bearbetat, men
att det hade mött så stora svårigheter, att han, som han skrev, måste skjuta
på artikeln. Jag undrar i detta sammanhang, om icke vederbörande i rege-
ringen skulle kunna framhålla för vår handelstjänst och för våra pressattachéer,
att de skola vara mindre av ämbetsmän och mera av, jag höll på att säga
reklammakare för svenska intressen i utlandet. Det är intet tvivel om att
det föreligger ett behov av centralisering och kontroll, men denna centralisering
och denna kontroll smakade åtminstone i herr Törnkviks mun såsom föredra-
gande för statsutskottet bra mycket av byråkrati, senfärdighet och bristande
vilja.

När vi, herr talman, komma att rösta för utskottets förslag, så sker det med
det uttryckliga förbehållet, att den igångsatta utredningen icke skall få bedrivas
i den vanliga parlamentariska lunken, utan att vi redan nästkommande riks-
dag kunna få ett ordentligt förslag till sakens ordnande med alla de konse-
kvenser, detta medför för statskassan, konsekvenser som äro alldeles självklara,
alldenstund hela landet också har nytta därav och icke minst arbetarklassen.
Till exportindustrien och alldeles särskilt vissa exportföretag tror jag det sam-
tidigt kan vara anledning uttala ett erkännande för den smidighet, den energi
och den mångsidighet, man lagt ned i reklamen i utlandet.

Ang. svensk-internationella pressbyrån. (Forts.)

Herr **Holmgren**: Herr talman! Min ärade kamrat på Blekingebänken gav oss nyss här i kammaren en fyllig redogörelse för den blivande statliga institutionens organisations- och verksamhetssätt. På den punkten befinna vi reserver vanter oss emellertid ingalunda i någon opposition till statsutskottet. Vi ha icke yrkat avslag på denna nya organisation utan vi ha yrkat bifall till en framställning om anslag till den svensk-internationella pressbyrån. Det är ju två väsentligt skilda saker.

Såsom jag ser på frågan måste jag säga att det kommer visst icke att skada, om man vid sidan av denna statliga institution för upplysningsverksamhet får en liten konkurrent. För min del har jag den uppfattningen, att ett moment av tävlan, inlagt var som helst, aldrig kan verka annat än stimulerande och livgivande. Jag vill erinra kammaren om den tid — det är icke många år sedan — då det först blev fråga om att lämna statsunderstöd åt Weibullsholms växtförädlingsanstalt. Det var många i kammaren, som voro emot ett sådant understöd, under förmenande, att det kunde skada Svalövs intressen. För min del omfattade jag emellertid då med entusiasm tanken på att ge även Weibullsholm understöd, just därför att det skulle bli ett moment av tävlan mellan de bägge anstalterna, och jag har aldrig ångrat den saken. Jag har vid flera tillfällen varit där nere och följt arbetet i fråga, och jag har funnit, att det är en helt annan fart på detta arbete än det skulle ha varit, ifall man icke haft en konkurrent i trakten.

Jag tror därför, att även om vi få denna statliga institution, kan det vara väl befogat att även ha denna svensk-internationella pressbyrå vid sidan därav.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr **Anderson** i Råstock: Herr talman! Endast ett par ord med anledning av den siste talarens påpekande, att det här för det första gällde två väsentligt skilda saker och för det andra vore nyttigt med konkurrens. Jag skall be att få fråga kammarens ledamöter, om det dock kan vara till någon nytta, att man med statsmedel sätter i gång två konkurrerande företag, och om det icke vore klokare att, såsom statsutskottet föreslagit, avvakta denna utredning om huru upplysningsverksamheten skall handhavas, på vilket sätt den skall understödjas o. s. v. Det är, tror jag, den lugnaste vägen, och då även jag delar den uppfattning, som herr Kilbom gav uttryck åt, att det icke behöver bli någon särskilt långdragen utredning i detta ärende, tror jag, att kammaren gör klokast i att i dag följa utskottsmajoriteten.

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets förslag.

Herr **Törnkvist** i Karlskrona: Herr talman! Det är ju ganska klart, att utskottet icke kunnat jämställa en upplysningsverksamhet i utlandet med exempelvis odlingen av vissa växter. Det senare är en affärssak, det förra är ett intresse för näringslivet att få en effektiv propaganda i utlandet. Det är ingen, som tveklar på, att icke den av utrikesdepartementet organiserade upplysningstjänsten skall kunna göras så effektiv, att näringslivets män bliva belåtna och en effektiv verkan i alla avseenden av våra förbindelser med utlandet blir en följd därav.

Jag vill slutligen lägga kammaren på minnet, att jag personligen icke har tagit slutlig ståndpunkt till frågan om en dubbelorganiserad verksamhet, en enskild och en statlig, för framtiden. Men jag har påverkats — liksom också mina kamrater — därav, att så länge utrikesdepartementet organiserar upp denna tjänst och så länge vi icke hava någon erfarenhet om vad utrikesdepartementet i detta stycke kan åstadkomma, så länge kan det anses olämpligt att

Ang. svensk-internationella pressbyrå. (Forts.)

överhuvud taga upp till diskussion frågan om att giva anslag till en privat byrå.

Herr talman! Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Ossbahr: Det förefaller mig, herr talman, vara ganska betänkligt, då det gäller ett så betydelsefullt ändamål som detta, att man från statsutskottets sida ställer sig fullständigt avvisande. Här har herr Törnkvist i Karlskrona talat därom, att man icke skall organisera ett dubbelarbete med hänsyn till den pressavdelning, som redan finnes inom utrikesdepartementet. Eftersom emellertid byrån verkat på sätt som skett och eftersom denna byrå också erhållit det erkännande, som givits från skilda håll, måste dock sålunda ett behov hava förefunnits av denna byrås verksamhet. Det är mycket möjligt, att vissa olägenheter skulle kunna tänkas, och att man i viss utsträckning skulle teoretiskt kunna tala om dubbelarbete. Men eftersom ett behov av byråns verksamhet förefunnits, visar detta att utrikesdepartementets pressavdelning genom sina pressattachéer o. s. v. icke kunnat fylla hela det behov, som varit för handen.

Herr Törnkvist talade också om att man icke skulle organisera en konkurrent till staten. Jag kan icke frigöra mig från den uppfattningen, att bakom herr Törnkvists uttalande ligger just något av denna avoghet mot konkurrenssynpunkten. Man vill uppenbarligen från visst håll icke hava konkurrenter, och detta alldeles oavsett om man förmått fylla ett föreliggande behov eller icke.

Man har icke råd, menar herr Törnkvist, att anslå dessa 15,000 kronor till ett dylikt företag. Vi hava råd i dessa tider att anslå ganska stora belopp till både det ena och det andra ändamålet. Vi anslå avsevärda summor till näringslivets understödjande. Men herr Törnkvist menar, att vi icke hava råd att anslå 15,000 kronor till en byrå, som bedriver en verksamhet av sådan beskaffenhet, att kommerskollegium därom gjort det uttalandet, att vårt land helt enkelt icke har råd att lämna den åt sitt öde. Under sådana förhållanden förefaller mig denna placering av 15,000 kronor vara mera räntabel än t. ex. placeringen av 10,000 kronor i ett skönhetsinstitut.

Man skall avvakta den pågående utredningen, förklarar herr Anderson i Råstock. Det är också i viss mån riktigt. Men jag vill framhålla, att då man ställer sig på denna avvaktande linje, detta kan leda därhän, att ett nästkommande år byrån fått inställa verksamheten. Eftersom vi i denna stund icke hava möjlighet att taga ställning till den slutliga lösningen av problemet, borde riksdagen i avvaktan på denna slutliga lösning kunna bevilja detta anslag. Det är för att icke föregripa den slutliga lösningen av problemet, som det förefaller riktigt och rimligt att anslå här ifrågavarande medel.

Herr Törnkvist förklarade själv, att han för sin del icke tagit slutlig ställning till frågan om dubbelorganisation eller ej. Under sådana omständigheter borde icke herr Törnkvist vara med om att avstyrka ett anslag, som, därest det icke beviljas, just kan leda till att man sedan icke längre har möjlighet att välja mellan en enda organisation och en dubbelorganisation. Detta utskottets ställningstagande innebär sålunda i realiteten, att man i framtiden måhända icke längre kommer att kunna åtnjuta förmånen av den verksamhet, som denna byrå bedrivit.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr Lithander: Herr talman! I egenskap av motionär skall jag be att få säga några ord. Denna verksamhet har pågått under en följd av år, omkring åtta år och varit till sådant gagn för näringslivet, att kommerskollegium ansett sig kunna om den saken i skrivelse den 6 november 1934 säga, att »den

Ang. svensk-internationella pressbyrån. (Forts.)
värdefulla verksamhet, som utövas av byrån till fromma för svenska intressen i utlandet, synes vara väl värd ett ekonomiskt stöd från det allmännas sida». Byråns chef har under flera år avstått från varje ersättning, och dock har här utträttats ett pionjärarbete, ett arbete, som varit till fromma för den svenska exportindustrien. Men utskottet säger nej. Vi hava satt till en utredning. Vi skola avvakta den.

Jag delar fullt och helt den ärade reservantens mening, att i ett fall som detta, vilket resultat än denna utredning kommer till, och även om man beslutar sig för att gå fram med en statlig anordning, så är dock tillvaron av denna byrå en ständig stimulans även för denna statliga verksamhet att fullgöra saken på riktigt sätt. I den mängd av anordningar, som vi träffa här för att främja svensk export och annat, är detta ett ingalunda oviktigt moment.

Jag ber, herr talman, att få instämma, som jag f. ö. redan tidigare gjort, i det yrkande, som gjorts om bifall till reservationen.

Herr **Jonsson** i Eskilstuna: Herr talman! Jubileumsstämningen och den därav föranledda tillfälliga disciplinen i kammaren kan icke få leda därhän, att denna debatt på grund av några herrars större företagsamhet alldeles snedvrides.

Jag vill fästa uppmärksamheten vid motiveringen till motionen. Jag undrar, om det är många av herrarna som läst den. Det är en mycket olyckligt skriven motion. Det framhålles — med all rätt, förmodar jag — att denna nyhetsbyrå har varit av en alldeles ofantlig betydelse för det svenska näringslivet, och det understrykes på flera ställen, att man genom denna byrås verksamhet har lyckats få in i den utländska pressen sådant material, för vilket man eljest skulle fått betala annonskostnaderna. Nu vill jag tala om, att man i den franska press, som har någon betydelse, icke får in något ens i textavdelningen utan att betala pengar. I den engelska pressen får man överhuvud taget icke in några reklamartiklar, därför att den står på en sådan nivå, att den icke tager emot sådant material. I den tyska pressen får man av naturliga skäl icke in något reklammaterial för andra länders industrier. Det återstår alltså endast smärre och mindre betydande pressorgan i de stora länderna, samt den mindre betydande pressen i de små länderna.

Men är det nu så, att man genom byråns verksamhet i varje fall sparar in betydande kostnader för den annonsering, för vilken den svenska industrien eljest skulle behöva betala, kan man fråga, varför icke de stora svenska industrierna i förening skulle kunna åstadkomma den summa av 15,000 kronor, som det här gäller. Näringslivet i vårt land betackar sig så ofta för statens inblandning, att jag tycker, att det är ett fattigdomsbevis, att man under sådana omständigheter kommer som supplikant till staten och begär 15,000 kronor i understöd för sina reklamkostnader i utlandet.

Jag skulle emellertid icke uppträtt i denna debatt, om det icke varit på det sättet, att de svenska pressorganisationerna, oavsett vilken politisk meningsriktning som finnes bakom dem, alltid ha fört en ständig och hård kamp mot den reklamflora, som kommer från utlandet till den svenska pressen, av just samma karaktär som den reklam, det här är fråga om. När vi själva göra, vad vi kunna, i den svenska pressen för att hålla gratisreklamen utanför våra spalter, skall icke den svenska riksdagen fatta ett beslut, som innebär, att vad vi själva icke vilja ha att göra med, det begära vi, att den utländska pressen skall befatta sig med.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herr *Nyblom*.

Ang. svensk-internationella pressbyrån. (Forts.)

Herr Nylander: Herr talman! Då den siste ärade talaren anmärkte på att den framlagda motionen var synnerligen olyckligt avfattad, måste jag som en av dem, vilka undertecknat densamma, avgiva ett svar.

Jag vill då först beröra den fråga, som herr Jonsson berörde, nämligen svårigheten att gratis få in meddelanden i olika utländska pressorgan. Att det till stor del är riktigt, vad han här anförde, det vill jag ingalunda förneka, men det finns en hel del tidningar, tidskrifter och fackorgan, i vilka herr Jonsson, om han studerar denna sak, skall finna, att man ideligen får in sådana meddelanden, varom det här är fråga. Av den reklamverksamhet och den propagandaverksamhet, som exempelvis exportföreningen med sina utländska tidskrifter bedriver, framgår det, att en massa olika tidskrifter i olika länder i världen ur föreningens tidskrifter hämtar meddelanden till sin läsekrets. På samma sätt sker det också med det material, som den internationella pressbyrån utsänder. Då herr Jonsson vänder sig emot denna verksamhet och säger, att man här i Sverige bekämpar sådana åtgärder från utlandets sida, gör han sig skyldig till ett ganska stort misstag, ty han glömmer, att vid sidan av den ekonomiska upplysningsverksamheten bedriver denna byrå en ganska omfattande informationsverksamhet rörande Sveriges kulturella förhållanden. Att vårt land endast kan vinna på att dessa liksom de ekonomiska bli kända i utlandet, därom borde vi alla kunna vara eniga.

Jag har redan instämt med amiral Lindman i hans anförande och har ingenting att tillägga. Jag har endast ansett mig pliktig att lämna dessa små randanmärkningar till det anförande, som herr Jonsson nyss höll.

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till den vid utlåtandet fogade reservationen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl av herr Holmgren, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaran bifaller statsutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 128, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaran bifallit den vid berörda utlåtande fogade reservationen.

Sedan kammarans ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, företogs omröstning med tillämpning av uppresningsförfarandet.

Herr talmannen tillkännagav, att han funne flertalet hava röstat för ja-propositionen. Herr Holmgren begärde emellertid rösträkning, vadan votering medelst omröstningsapparat verkställdes. Därvid avgåvos 148 ja och 61 nej, varjämte 5 av kammarans ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaran hade alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 6.

Herr **förste vice talmannen**, som härefter på begäran erhöll ordet, anförde: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaran måtte besluta, att

andra lagutskottets utlåtanden nr 29, 30, 31 och 32 sättas främst bland två gånger bordlagda ärenden på föredragningslistan för nästa plenum.

Ifrågavarande hemställan bifölls av kammaren.

§ 7.

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 28 maj 1935.

Till justitiedepartementet hade från länsstyrelsen i Malmöhus län insänts en den 27 maj 1935 dagtecknad riksdagsmannafullmakt av innehåll, att, sedan före detta lantbrukaren Oscar Magnus Pehrsson blivit utsedd till ledamot av riksdagens andra kammare för Malmöhus läns valkrets för tiden till den 1 januari 1937 men denna plats blivit ledig, vid förrättning enligt 87 § av lagen om val till riksdagen lantbrukaren Gillis Olsson i Kullenbergstorp blivit utsedd att inträda såsom ledamot av nämnda kammare för tiden till den 1 januari 1937.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

Gunnar Dahlman.

Vid detta protokoll var fogad den däri omförmälda fullmakten för lantbrukaren Gillis Olsson i Kullenbergstorp att vara ledamot av riksdagens andra kammare för tiden till den 1 januari 1937.

Jämte det protokollet lades till handlingarna, förklarade kammaren herr Olsson i Kullenbergstorp behörig till riksdagsmannakallets utövande.

Herr talmannen meddelade härefter, att herr Olsson i Kullenbergstorp nu intagit sin plats i kammaren.

§ 8.

Herr *Lithander* överlämnade en till riksdagen ställd, av tryckt exemplar av de vid interparlamentariska unionens konferens i Istanbul den 24—29 september 1934 fattade resolutioner åtföljd skrivelse av följande lydelse:

Till Riksdagen.

I enlighet med bestämmelserna i stadgarna för Interparlamentariska Unionen, att varje nationell grupp av nämnda union skall till vederbörande statsmaktens kännedom bringa de beslut av den interparlamentariska konferensen, som äro av allmänt intresse, får styrelsen för Riksdagens Interparlamentariska Grupp härmed vördsamt överlämna ett exemplar av de vid trettionde konferensen i Istanbul den 24—29 september 1934 fattade resolutioner. Stockholm den 29 maj 1935.

Styrelsen för Riksdagens Interparlamentariska Grupp

J. Bergman,
ordförande.

Omförmälda skrivelse och resolutioner lades till handlingarna.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets utlåtanden:

nr 11, angående regleringen för budgetåret 1935/1936 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, i vad angår anslaget till allmänna indragningsstaten;

nr 147, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förlagskapital för upprättande vid institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas av en materialdepå för blindas kvinnor;

nr 148, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 174 gjorda framställning angående dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter;

nr 149, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statskontoret för budgetåret 1935/1936 m. m.;

nr 150, i anledning av Kungl. Maj:ts under sjunde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till Tullverket: Omkostnader; och

nr 151, i anledning av väckta motioner om restitution till Gävle stad av viss del av stämpelavgiften för en av änkefru Antonie Rettig gjord donation.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från bankoutskottet:

nr 257, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldighet att inlösa av banken utgivna sedlar med guld; och

nr 258, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 13 § andra stycket lagen för Sveriges riksbank den 30 juni 1934 och av §§ 9 och 17 lagen om rikets mynt den 30 maj 1873; samt

från andra lagutskottet, nr 264, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 3 med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet m. m.

§ 12.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Gustafson</i> i Dädesjö	under 2 dagar fr. o. m. den 30 maj,
» <i>Herou</i>	» 3 » » 29 » och
» <i>Lundell</i>	» den 31 maj.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.14 e. m.

In fidem
Per Cronvall.